

BRŇOVJÁK, Jiří: *Šlechticem z moci úřední. Udílení šlechtických titulů v českých zemích 1705-1780. Nobilitas in historia moderna. Tomus 7.* Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2015. 488 s. ISBN 978-80-7464-461-0. 17,5 x 24,5 cm

Klíčová slova:

Nobilitace, šlechtické tituly, české země, 18. století, Josef I., Karel VI., Marie Terezie, diplomatika, heraldika, dějiny správy, sociální vzestup

Abstrakt:

Předkládaná monografie se zabývá problematikou úředního procesu poskytování šlechtických titulů na území českých zemí (Čech, Moravy a Slezska) v období let 1705-1780, jež je spojeno s vládou tří habsburských panovníků 18. století - Josefa I., Karla VI. a Marie Terezie. Teritoriální záběr je vymezen tehdejšími hranicemi celého českého státu, přičemž samozřejmě zohledňuje ztrátu většiny Slezska roku 1742 po prohrané první slezské válce s Pruskem. První část monografie je zaměřena na otázku nobilitací a šlechtické titulatury v raněnovověkých českých zemích. Autor v jejím rámci analyzuje na základě konceptu tzv. Adelsrechu jednotlivé způsoby zisku šlechtického titulu, věnuje se otázce nobilitačních práv českých panovníků, proměnám české šlechtické titulatury zejm. v období od porážky stavovského povstání až do poloviny 19. století a vývoje formálních podmínek přijímání nových členů stavovských obcí (inkolát, slib věrnosti panovníkovi / juramentum fidelitatis / Erbhuldigungs-Eid, revers k zemi). První část monografie je zakončena pojednáním o písemných pramenech, které vznikaly v průběhu úředního procesu udělování šlechtických titulů a potažmo i inkolátu. Druhá část monografie se zabývá analýzou vlastní nobilitační politiky habsburských panovníků ve vymezeném časovém období. Nejprve přináší obecné zhodnocení studovaného souboru nobilitačních kauz, poté se zabývá podmínkami a předpoklady úspěšného zisku šlechtického titulu (zejména typologií zásluh a potřebnými osobními či rodovými kvalitami) a shrnuje základní okruhy motivů podaných žádostí o české šlechtické tituly. Předposlední kapitola druhé části je věnována otázkám konfliktů mezi obsahem podávaných žádostí šlechtické tituly a představami panovníka resp. jeho kanceláře, které byly často velmi silně ovlivňovány dobovou státní politikou (merkantilismus a státní finance, náboženství, kritika nebo podpora zásad stavovství apod.). Poslední kapitola shrnuje získané poznatky o heraldické stránce studovaných nobilitačních řízení a pokouší se tak postihnout zásadní rysy české barokní heraldiky.